

Hárs József:

EURÓPA ELRABLÁSA

Föníciában annyi volt a király, mint ma nálunk a polgármester. Ám akárhányan is gyakorolták a hatalmat, csak Agenornak sikerült úgy, hogy világszépe kislány szülessen belőle. Erre az egyre jobban vigyáztak a szülei, mint a saját trónusukra. Amikor csúnyácska udvarhölgyeivel színes kavicsokat gyűjtött a parton, vagy vidáman kergetődött a réten, szemmel tartották az ablakból, nem leskelődik-e rá a szomszéd nőcsábász királyfia. Leskelődött, persze, de valahányszor közelebb lépett, hess, bottal zavarták el onnét.

+ + +

Egy harmatos reggelen Európa, mert úgy hívták a lányt, maga köré gyűjtötte játszótársnőit. — Üljetek le és hallgassatok csodát! — mondta nekik. — Mi volna az a csoda, amiért nekünk hallgatnunk kellene? — berzenkedtek a csendhez nem szokott udvarhölgyek.

— Akkor nem szólok semmit — fordított hátat nekik. Megszeppentek, még beárulja őket az öreg koronás főnek, s ők mehetnek libapásztornak a város túlsó felére. Kórusban biztatták hát: — Mesélj, Európa, mesélj nekünk a csodáról!

A kiráylány közömbösséget színlelve csavargatta hosszú szőke haját az uja köré. — Csöndben lesztek?

— Csöndben leszünk!

— No jó. Akkor hát figyeljete. Este szokatlan látogatóim voltak.

— Királyfi, aki ifjak csapatával jött érted? — reménykedtek, hátha nekik is jut.

— Máris megszegettétek az ígéreteteket? Be nem áll a szátok.

Befogták mind, s csak rázták a fejüket.

Európa nem feszítette tovább a húrt. Csak még körülnézett, nem hallgatja-e más is a mesét. Egy békésen legelésző bikán kívül sehol senki.

+ + +

— Ágyamban feküdtem, s már magamra húztam a takarót, amikor veszekedésre lettem figyelmes. Két jól megtermett asszonyság nyomakodott be az ajtón, s egymás szavába vágva adták elő jövetelük célját.

— Kislányom, Európa, ne hallgass erre az ármánykodó néemberre. Mutasd a tenyered, én megmondom neked a jövőd! — hadonászott az erőszakosabb.

— Én ármánykodó? Kókler, tenyérjós! Fúj! Én az ég madaraitól tudom, meg az Olimposz csúcsát takaró felhőktől, hogy milyen sors vár rád, ha itt maradsz, ezen az ázsiai földön! — replikázott a másik, az erőszakos válla mögül.

— Nos, halljad — fogta kezébe a jósnő a meglepett lány tenyerét. — Ez a hosszú vonal jelzi, hogy szemet vetett rád a hatalmas Zeusz, s el fog ragadni innét, hogy nevet adjál a névtelen földrésznek. Bizony.

— Névtelen földrész? — csodálkoztak az udvarhölgyek.

Európa bólintott: — Névtelen. Valamerre arra lehet, nagyon-nagyon messze, ahonnan Poszeidón küldi ránk a hullámokat. Sehogyan se hívják. Ti talán tanultatok valamit róla az iskolában, ahonnét én kimaradtam? Ugye, hogy nem.

— Hajósainkat kellene megkérdeni — javasolta egyikük, de gyorsan betapasztotta kezével a száját.

Ábrándok rózsaszín köde ereszkedett a távolba meredő tekintetekre. Szép idő volt, a tenger vize halkán paskolta a parti sziklákat. Mi vár úrnőjükre, ha az istenek és istennők uralkodója kitépi közülük? — Te csak maradj velünk. Nevet mi is tudunk adni annak az ismeretlen földrésznek.

+ + +

— Legyen Európa! — javasolták végre. — Máris kitaláltuk! Minek ehhez Zeusz?
— Gondoljátok, hogy én egyedül is be tudom népesíteni azt a földet?

Elismerték, hogy ez bizony szerfelett nehéz lenne. A mi úrnőnk mindig fején találja a szöveget. Pedig tényleg kimaradt az iskolából.

Eltűnődtek. A nagy isten odahagyta nejét, és valahol itt kószál a közelükben. Megborzongtak a gondolatra. S igyekeztek úgy helyezkedni, hogy majd a sorsdöntő pillanatban magukra vonhassák a figyelmet. Mert hol van az megírva, hogy éppen a legszebb arassa le a babért?

A Nap egyre magasabbról tűzött le rájuk. Elpilledtek a melegtől. Árnyékba kellene húzódnuk. Ám maguktól nem tehetik. A királylány viszont végigfeküdt a fűvön, és egyre többször, egyre hosszabb időre hunyta le a szemét. Hallotta, hogy beszélnek, aztán azt is hallotta, hogy valamit válaszol nekik, de már nem tudta, ébren van-e vagy álmodik.

+ + +

Mit akar itt ez a bika. Máshol nem terem fű, csak az ő lábuk között?

Európa nem így fogta föl az állat előrenyomulását. — Simítsátok végig, milyen selymes a szőre! — állt egészen szoroson melléje. — Jól eshet az ülés a hátán! — kapaszkodott a szarvába és felhúzta magát. Hiszen arra azért megtanították, hogyan ülje meg a négylábúakat. Igen, úgy nőiesen, egy oldalon maradva. Hanem lássatok most már tényleg csodát!

Az addig békés bika felkapta a fejét, horkantott, majd kiugrott a szétrebbenők közül. Mire felocsúdtak az udvarhölgyek, már a levegőet szelte, hátán a megszeppent királylánnyal. Irány az ismeretlen földrész. No most ezt hogyan magyarázzák meg otthon a királynak? Szerencsére akkor még hittek az istenekben, no meg az álmokban is.

+ + +

— Azt mondjátok, hogy szemet vetett lányunkra az égiek legfőbbike? Ezt a megtiszteltetést nem kívántuk magunknak — simogatta csavaros szakállát gondterhelten a király.

— És megálmodta előre! — tette hozzá asszonya.

Azért biztonság kedvéért megnézték, hogy a szomszédék fia megvan-e még. Aztán hamar elszalajtottak néhány udvaroncot a legközelebbi jósdába, megerősíttetni lányuk szerencsáját. Így bebiztosítva a jövőt, átadták magukat a megtiszteltetés feletti örömnak, s egyazon lélegzettel lányuk elvesztésén érzett bánatuknak. Talán mégis jobb lett volna a szomszéd királyfit vejüknek fogadni. A dolog egyszerűbb lett volna, most aztán hol fognak meghívót igényelni az isteni lakodalomra?

+ + +

A hatalmas állat egyre feljebb szárnyalt. (Mert szárny nélkül ez a művelet aligha sikeredett volna.) Agenor király vára a sziklán már alig volt nagyobb, mint azok a színes kavicsok, amiket még nemrég szedegettek a lányok a parton.

A királylány a magasban, az egy szál szellős tunikában, fázni kezdett: — Mondd, te bika, ha egyáltalán tudsz beszélni, hova viszel?

— Hogy tudok-e beszélni? Miért, az nem meglepő, hogy repülök?

— Tényleg. Az is meglepő.

— Hát akkor.

— Hát akkor? Hova viszel?

— Szépséges szép királykisasszony, van Kréta szigetén egy barlang. Ott születtem én, ott fogunk szórakozni addig, amíg Héra nagysád meg nem talál, és haza nem rángat a házi tűzhelyünkhöz.

Bika formáját eddig még nem öltötte föl, hátha nem jön rá mindjárt a turpisságra az élete párja.

Sebesen haladtak előre. Zeusz kuncogott magában. A csel úgylátszik sikerült. Túljárt Héra eszén. Az asszony jól ismerte kikapós férjét, ezért fontos feladattal bízta meg: adjon nevet az ismeretlen földrésznek. Ez egy időre bizonyára leköti szabad energiáit. Az isten azonban úgy okoskodott, hogy az kevés, ha csak ő nevez el valamit. Nagy-nagy család kell ahhoz, hogy mindenütt terjesszék és így rögzítsék az emlékezetben. Kellemest a hasznossal egybekötni — ez itt a cél.

— Udvari történetíróim ezt a nászt fogják az igazi nagy Európa születése napjaként ünnepelni.

— Nász? Arra kissé nehéznek gondollak. Nem változhatnál át normális emberré? Hogy ujjaid közé vehesd a... szóval nem változhatnál át normális emberré? Legalább addig, míg benépesítjük az új földrészt.

— Erről lehet szó, de csak ott, a barlangban — mondta a különben villámokat szórni szokott Zeusz, mert az igazat megvallva, kissé még mindig tartott féltékeny feleségétől.

+ + +

Hipp-hopp, már meg is érkeztek, és késedelem nélkül bevették magukat a barlang mélyébe. S lángoló szerelemmel zuhantak egymás karjaiba — mondom én, mivel az udvari történetíróknak csak a képzelete tudott szárnyalni, oda senki hiteles tanú nem követte őket. (Kései bizonyosság, manapság is mutogatják azt a barlangot. Nekem elhihetik: ennyi legalábbis igaz a történetből.)

Rövidesen számosan valának a kicsi Európák. Hogy meg tudják különböztetni őket, jelzőket aggattak rájuk, mint Észak-, Dél-, Kelet- és Közép-, meg ami még eszükbe jutott. Amikor már annyian nyüzsögtek körülöttük, hogy egy percre sem lehetett őket sorba állítani, s egyenként kiosztani nekik az aznapi dörgedelmeket, a teljességgel hiábavaló nevelési kísérletek kudarcjai miatt Zeusz lelki válságba került. Behúzódott egy sarokba és csak bámult maga elé. Mondhatták neki, hogy hozza haza a termést a földről, hogy szedje össze a tojásokat a tyúkok alól, vagy vágjon fát, hogy tüzet rakhassanak, csak nézett mint idegen az előtte zajló nyüzsgésre. Egy darabig tűrte az asszony, aztán megalékelte ezt a hamvábaholt semmittevést.

— Zeusz! Légy szíves! — állt eléje csípőre tett kézzel. Nem szólt többet, csak villámlott a tekintete. Hites társa legutóbb ilyent akkor látott, hej, de rég, amikor készülődő vihar idején magamagát szemlélte a tenger tükrözésében. Hát idáig jutottunk? No nem, ebből elég volt. Felugrott, s még ott a barlangban bikává változott. Lángokat fújó orrcimpákkal száguldott ki a szabadba, s elérve a kellő sebességet, felemelkedett a földről. A sirályok elismerően tapsoltak neki.

Európa arcára ráfagyott a csodálkozás. Ő eddig a számos apróbb-nagyobb gyerekekben látta a bizonyosságát annak, hogy Zeusz tartós szerelemmel szereti. Ez bizonyos büszkeséggel töltötte el, és személyes varázsának tulajdonította, hogy csélcsap férjurát ennyire le tudta kötni. Most összeomolva nézett végig petyhüdt, agyonstrapált magán, majd zokogva dobta félre a tükröt. Fiai vették körül és vigasztalták, majd szent esküvéssel fogadták: felkutatják a megfutamodót, s visszahozzák, akárhogy is tiltakozzék, vagy legalábbis örök időkre megleckéztetik.

+ + +

Sokan voltak és serényen készülődtek a nagy útra.

Kivágták a környék utolsó fáit, s hatalmas hajókat építettek. Biztonság kedvéért még vitorla is volt az árbocon, no és persze hágcsó és kosár, ahonnan figyelni lehetett a messzeséget. Vittek magukkal számos mesterembert, hogy vadak között is felépíthessék azt, amihez itthon hozzászoktak. Ami hely még maradt, azt teletömték — gondolom — füstölt hallal, savanyú káposztával, meg egyéb tartós élelemmel. Zeusz legidősebb fia felmászott az árbockosárba, s onnan intett búcsút az erősen megfogyatkozott otthoniaknak. Aztán kezébe vette a vak költő kalandregényét, hogy kerülők nélkül egyenesen célba találjon. A nagy hajó, nyomában a többiekkel, kifutott a kikötő öbléből a nyílt tenger felé.

+ + +

Nem sokáig maradtak egy csomóban. Poszeidón is olvasta az útleírást, s kellő időben rájuk bocsátotta a vihart. Integettek, kiabáltak egymásnak, mindhiába. Reménytelenül szétszóródtak a szigonyos isten birodalmában. Szigetekre, folyók deltájába, hegyek lábához sodorta őket a tengerár. Valamelyik isten, de talán több is vigyázott azonban rájuk, hogy mindnyájan partot érjenek, s elterjesszék mindazt a jót és rosszat, amit magukról európai civilizációnak neveztek el.

A legidősebb fiú, mielőtt még behajóztak volna a sziklák közé szorult habzó örvények kavargásába, merész elhatározással lekanyarodott az útvonalról, s az első alkalmas öbölbe kormányozta a gályát. Lám, a vak szerencse! Megfogtam az isten lábát! — visszhangoztak benne az ide illő szólások és közmondások. Ugyanis éppen ott szálltak partra, ahol az apját ünnepelték.

+ + +

Zeusz a felhők közül bika képében toppant az őslakók közé, de miután kellően megrémítette őket, emberré változott, hogy ne kelljen füvet legelnie. A csoda megtette hatását: rövid időn belül elkészült az engesztelő lakoma. A finom ételektől roskadozó asztal főhelyére ültették, s a hosszú repülés miatt ugyancsak megéhezett isten jól belakott a fejedelmi kínálatból.

Ám ha nem ilyen éhes, bizony rögtön lefitymálta volna az egész primitív erőlködést. Így is, mikor kissé csillapította már az étvágyát, nem állhatta meg, hogy szabadelőadásba ne kezdjen: — Emberek, majd én megtanítalak benneteket kesztyűbe dudálni. És már kezdte elősorolni a hibákat, amikor megpillantotta a fiát.

— Hát te? Micsoda isteni szikra, hogy idetaláltál. És kik azok mögötted? Írástudók és mesteremberek? Nagyszerű. Kezdjük az ábécével a tanítást. Figyeljete: az első betű az én tiszteletemre az Alef. És jól eltalált, nagyvonalú önarcképét rajzolta a fövénybe. Aztán haladtak tovább az Omegáig. Mindenre sor került.

— Nincs templomotok? Hát én hol fogok lakni? — A hajón jöttek máris nekiláttak, s felépítették a lépcsős, oszlopos, csarnokos istenházát. — Nagy Görögország! — kiáltotta elragadtatásában a fiú. — Mintha otthon lennék.

Hálátlan lélek: többé eszébe sem jutott anyjának tett fogadalma.

+ + +

Zeusz arannyal átszőtt palástjába burkolódzva telepedett a trónusára. A papok estig hajbókoltak előtte.

— Ez mind Európa — érzékenyült el, mikor egyedül maradt a csillagos éjszakában. Ahogy tovább gondolkodott, rátört a honvágy. A szentély ajtaján beszűrődött a holdfény. — Mi szükség van itt rám, hiszen mindent elindítottam — állapította meg, s levette nehéz palástját, kísétált a hold sugarán a tetőre. Kis ideig elgyönyörködött a csillagokban, majd odaintette magához Pegazust, a csodálatos paripát, s elszállt a hátán az istenek otthonába.

+ + +

Alig kelt fel a Nap, Zeusz már megint lenézett a Földre. — Mit nézel? — kezdett féltékenykedni Héra.

Vén boszorka söpört egy barlang előtt.

— Lehetséges, hogy mind elfelejtettek engem? Innen rajzotatok szét a világba, itt tanultatok felnézni az égre. Ültettek és arattatok, ahogy én mondtam néktek. Egyikötök sem gondol már reám? A téli estékre? A tündérmesékre? — mondotta magának a vénség (akkor már kinek is mondotta volna), és söpört, söprögette a lehullott leveleket, innen oda és onnan ide, ahogy szokta, értelmet többé semmiben sem keresve.

Figyelték fentről.

— Így múlik el a világ dicsősége — sóhajtott mindenek ura, és látta, hogy mellette a homokóra utolsó (legutolsó) szemei peregnek.